

518
Ф 79

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
В УМОВАХ ПЕДАГОГІЧНОГО ВУЗУ**

Тези доповідей та повідомлень
науково-практичної міжвузівської конференції

Частина 1

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ
СТУДЕНТІВ ПЕДВУЗУ**

КРИВИЙ РІГ 1992

Необхідною умовою самоусвідомлення є сформований "образ Я". Та його складові: реальне Я /теперішнє уявлення про себе/; ідеальне Я /те, ким мене хочуть бачити/; динамічне Я /те, яким я маю намір бути/; фантастичне Я/те, яким би я бажав стати, якби це виявилось за можливе/. За педагогічні умови самоактуалізації виступають діалогічний стиль взаємовідносин, гуманістичні стосунки, можливість задовольнити свої потреби щодо взаєморозуміння, співчуття, співпереживання.

Педагогічне керування процесом формування професіоналізму майбутнього педагога полягає насамперед у створенні умов для самоактуалізації вихованців; з'ясування основних тенденцій і перспектив їх професійного розвитку; головних соціально-психологічних умов, за яких найбільш успішно відбувається процес саморозвитку та самореалізації особистісних потенціалів.

Необхідною умовою професійного становлення майбутнього вчителя є педагогічне стимулювання його до саморозвитку, допомога у розробці особистих правил і програм роботи над собою, виборі найбільш ефективних педагогічних доцільних методів та прийомів самовиховання.

П. І. Шевченко /Криворізький педінститут/

ВИМОГИ ДО ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ВУЗУ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ

Наукова і педагогічна робота – це основні види діяльності, які не можуть бути всебічно вивчені на основі аналізу окремих якостей. Необхідний цілісний підхід.

Ми не претендуємо на глибокий розгляд цих видів діяльності викладача вузу, а на основі існуючих уже робіт учених, нашого досвіду і спостережень постараємось визначити основні вимоги у вирішенні одного, хоч і надзвичайно значущого напрямку підготовки студентів до професійно-педагогічної творчості.

Функція викладача полягає у тому, щоб перетворити наукову інформацію у навчальну на рівні сучасних досягнень. Для дослідження цієї проблеми нами були опитані 93 викладачі, яких ми умовно розділили на дві групи, беручи за основу такі показники:

І група – якісно веде наукову і педагогічну діяльність, творчо впроваджує одержані результати досліджень у практику, постій-

но прагне до вдосконалення навчально-виховної роботи зі студентами і самовдосконалення;

II група - якісно та ефективно веде педагогічну діяльність, творчо запроваджує новачії дослідників у практику, прагне до вдосконалення навчально-виховної роботи зі студентами.

Викладачам було запропоновано ранжирування, визначення ставлення до: а/ науково-творчої роботи; б/ новачій у практичній роботі; в/ необхідності вдосконалення навчального процесу; г/ самовдосконалення.

Перша група викладачів відрізнялась від другої тим, що мала сталі наукові інтереси, Слід також відзначити, що в першій групі були викладачі, котрі мали вчені ступені та звання.

У першій групі поставили на перше місце ставлення до наукової творчості - 41 % опитаних, тоді як у другій групі - 12.

У другий показник /ставлення до новачій в педагогічній діяльності/ обидві групи викладали різний зміст.

Якщо викладачі першої групи вважали новачії у педагогічній діяльності головним вожелем, налавши їм друге місце, то викладачі другої групи висували новачії на перше місце.

Тому 39 % значущості новачій в педагогічній діяльності в першій групі нам здаються більш ефективними, ніж 53 % у другій групі, оскільки у першому випадку всі новачії спрямовані на оптимізацію та інтенсифікацію навчального процесу.

Логічним, на наш погляд, є і такий показник, як необхідність удосконалення навчального процесу і самовдосконалення викладачів.

Учителі першої групи стверджують, що вони в ході науково обґрунтованих дій вносять корективи і тим удосконалюють навчальний процес, а викладачі другої групи запевнюють, що вони багато сил і уваги приділяють запровадженню найновіших технологій і що навчальний процес іде в руслі вимог.

Аналогічні міркування викладачів і про необхідність самовдосконалення. Перші вважають, що своєю творчою діяльністю вони в значній мірі удосконалюються, з чим належить погодитися, а другі - без удосконалення вони не змогли б успішно запровадити всі новачії, запропоновані дослідниками.

За допомогою експертів ми встановили, що по ефективності підготовки студентів до творчої педагогічної діяльності вигідно відзначаються викладачі першої групи - 32 %, тоді як другої - 11 %.

Таким чином, дослідження показали, що підготовка студентів до самостійної творчої діяльності у викладачів, котрі ведуть наукові дослідження, практично в три рази вища, ніж у викладачів другої групи.

Н.С.Мартінович /Луганський педінститут/

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Професійне становлення особистості вчителя неможливе без формування його культури. А оскільки особистісна культура формується всією соціально-культурною ситуацією, що складається в суспільстві й динамічно змінюється, то постійний розвиток загальної культури особистості – категорична вимога, що ставиться перед будь-яким вчителем.

Творча культура поєднує:

знання в галузі теорії та практики творчості, у сукупності вони дають рівень творчого світогляду;

настанови та методологічні принципи творчості;

творчі навички і здатності, що формуються у процесі діяльності і безпосередньо пов'язуються з творчим досвідом;

евристичні методи і прийоми, норми наукової організації, що використовуються у діяльності;

інтуїтивні процеси, натхнення, творчий ризик, азарт.

Оскільки кожен учитель володіє творчим потенціалом, то можна розглядати механізм поштовху до творчої активності педагога. Це 1/ наслідування; 2/ індукція творчості від одного педагога до іншого; 3/ резонанс – сплеск творчої активності; 4/ вплив колективу як каталізатора; 5/ розвиток творчої активності за принципом ланцюгової реакції.

Як реалізувати ці положення під час організації учбових занять студентів, проходження педагогічної практики?

Ми підготували навчальний відеофільм про найбільш цікаві, творчі рішення проблеми формування загальної і творчої культури особистості на аудиторних заняттях у базових школах, під час індивідуальної і самостійної роботи студентів.

Протягом декількох років на кафедрі педагогіки проводиться "методична панорама", тобто ціла система методичних занять, що розвивають творчий потенціал як викладачів, так і студентів.

Результатом сумісної творчості нашої кафедри педагогіки, очолюваної професором, доктором педагогічних наук Т.П.Шевченко, та колективу Лисичанської школи № 17, очолюваної заслуженим учителем України, народним вчителем Світланою Василівною Бєлухою, стало створення у 1990 р. першої у Луганській області школи-гімназії з педагогічним нахилом. Викладачі педінституту ведуть факультативні заняття у гімназії, наприклад, Т.П.Шевченко - "Основи естетики та мистецтвознавства", "Світова художня культура", "Основи культури і мистецтва України".

Переглядаються, переробляються робочі програми, змінена у відповідності з цим тематика курсових робіт і дипломних.

У базових школах, де студенти проводять педагогічну практику, є багато викладачів, що працюють творчо, мають високу загальну культуру. Так, в СШ № 26 м. Луганська під керівництвом вчителя вищої категорії Т.Г.Ужченка організовано етнографічний музей - українська хата, щоб учні школи мали можливість познайомитись з народним побутом, звичаями, народною творчістю, тобто тим, що сприяє духовному відродженню людини. У Лисичанській гімназії під керівництвом вчителя української філології оформлені музеї.

Так починається творча робота студентів у школі. Багато роблять і викладачі, методисти по наданню допомоги студентам у поглибленому пізнанні своїх резервних можливостей, збагаченні "репертуару" прийомів самоврядування, саморегуляції, власне психічного стану і поведінки в процесі педагогічного спілкування.

Б.Ф.Ведмеденко, Л.В.Ведмеденко

ВИХОВАННЯ ТВОРЧОСТІ У МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Психолого-педагогічні особливості активізації творчої думки студента - майбутнього вчителя, її вплив і проникнення в перебування народної освіти незалежної України проходять у наш час на основі творчої діяльності кафедр педагогіки і психології, викладачів-предметників та самих студентів.

Виховання творчого ставлення до оволодіння спеціальністю вчителя завжди веде до створення чогось нового, тому що не дозволяє всебічно розкритися особистості, котра часом вступає в суперечність з шаблоною системою підготовки молодого спеці-